OMBUDSPLAN 2026

TRADUZZJONI

OMBUDSMAN

30 Years 1995-2025

Protecting rights
Ensuring fairness
Standing for justice
Fostering good governance

OMBUDSMAN

Address: 11/12, St Paul Street, Valletta, VLT1210
Email: office@ombudsman.org.mt
Tel: +356 2248 3200, 2248 3216

Office opens to the public as follows:

October – May	08:30am – 12:00pm
	01:30pm – 03:00pm
June – September	08:30am – 12:30pm

Website: www.ombudsman.org.mt
Facebook: Ombudsman Malta

A publication of The Office of the Ombudsman
September 2025

OMBUDSPLAN 2026

OMBUDSMAN

30 Years
1995-2025

Protecting rights
Ensuring fairness
Standing for justice
Fostering good governance

WERREJ

OMBUDSPLAN 2026 **2**

IL-LIĠI 2

L-GĦANIJIET 2

ATTIVITAJIET GĦALL-2026 **3**

ĦIDMA TA' OUTREACH KONSISTENTI 3

OPPORTUNITAJIET MITLUFA **6**

MIŻURI MHUX IMWETTQA 6

DIMENSJONI INTERNAZZJONALI **13**

LECTURES TEMATIĊI **13**

OSSERVAZZJONIJIET TAL-AĦĦAR **14**

FINANZJAMENT **14**

ANALIŻI TAL-ĦIDMA **16**

EQREB LEJN IL-PUBBLIKU **23**

PJAN FINANZJARJU **30**

IL-LIĠI

Għall-finijiet ta' dan id-dokument, qed issir referenza għat-Taqsima 10(4) tal-Att dwar l-Ombudsman tal-1995 (Kapitolu 385 tal-Liġijiet ta' Malta) li jispeċifika li l-finanzi meħtieġa għas-salarju u l-allowances tal-Ombudsman u għar-riżorsi tal-Uffiċċju tiegħu m'għandhomx jaqbżu l-ammont massimu indikat fl-Ombudsplan li jiġi approvat mill-Kamra tad-Deputati. Kif ukoll li din in-nefqa ssir mill-Fond Konsolidat mingħajr il-ħtieġa ta' ebda approprjazzjoni ulterjuri, ħlief li l-Ombudsman għandu jippreżenta lill-Kamra sa mhux aktar tard mill-15 ta' Settembru ta' kull sena, Ombudsplan li jelenka l-attivitajiet tas-sena ta' wara. Dan id-dokument u l-kontenut tiegħu huma proprju skont ir-rekwiżiti ta' din id-dispożizzjoni.

L-GĦANIJIET

L-għanijiet tal-Uffiċċju tal-Ombudsman (li jinkludi l-Kummissarji) huma primarjament l-investigazzjoni ta' ilmenti ppreżentati bil-miktub minn persuni dwar atti jew ommissjonijiet tal-Gvern (kif definit fl-Att dwar l-Ombudsman - Kapitolu 385 tal-Liġijiet ta' Malta) fil-qadi tad-dmirijiet amministrattivi tiegħu. Meta l-ilmenti jkunu sostnuti skont il-liġi, wara li jitqiesu l-fatti u ċ-ċirkostanzi ta' kull każ, dawk il-persuni li jilmentaw jingħataw ir-rimedju li jistħoqqilhom.

Xejn inqas importanti huma żewġ kwistjonijiet ewlenin li jaqgħu taħt il-mandat tal-Uffiċċju u jeħtieġ li jingħataw l-attenzjoni u l-importanza li jixirqilhom. L-ewwel waħda minn dawn hija; l-investigazzjonijiet 'fuq inizjattiva proprja'. Dawn isiru meta ma jiġi mressaq ebda lment bil-miktub, iżda jkun hemm kwistjoni ta' interess pubbliku (għalkemm il-liġi nnifisha ma ssemmix b'mod speċifiku li investigazzjonijiet ta' din in-natura għandhom jitniedu meta l-interess pubbliku jirrikjedi dan). It-tieni kwistjoni hija dik tal-'insistenza persważiva' mal-Gvern, li għandu l-obbligu li jaġixxi u jieħu azzjoni meta jinqalgħu nuqqasijiet amministrattivi, li jinbidel għall-aħjar dak li jeħtieġ jinbidel anke meta hemm reżistenza qawwija interna biex l-affarijiet jitħallew kif inhuma, u t-tneħħija ta' mentalità li lesta tiddefendi u xxekkel akkost ta' kollox biex toġġezzjona l-bidla.

ATTIVITAJIET GĦALL-2026

ĦIDMA TA' OUTREACH KONSISTENTI

1. QRIB IL-PUBBLIKU

L-Uffiċċju jemmen bis-sħiħ li l-istituzzjoni teħtieġ li tkun qrib in-nies u viċin it-tħassib tagħhom, b'mod partikolari fil-problemi li jiffaċċjaw il-vulnerabbli. Biex din il-fehma soda tibqa' effettiva, anke fil-futur, l-Uffiċċju jrid jinvesti u jinsisti fuq il-ħidma tiegħu fl-attivitajiet ta' outreach, billi joħroġ mill-uffiċċji tiegħu u jiltaqa' ma' kulħadd, jisma' aktar lin-nies, u meta jkun meħtieġ joħroġ b'soluzzjonijiet ekwi u li jistgħu jitwettqu.

2. QRIB L-ENTITAJIET PUBBLIĊI TAL-GVERN

Fil-ħidma tagħhom marbuta mal-qadi xieraq tad-dmirijiet amministrattivi tagħhom, l-entitajiet pubbliċi tal-Gvern (inkluż is-servizz ċivili) għandhom obbligu li jkunu ġusti, trasparenti u kontabbli.

L-entitajiet pubbliċi jaqdu l-interess pubbliku u huma responsabbli biex jagħtu servizzi pubbliċi li huma ekwi u xierqa. Minħabba li l-entitajiet pubbliċi għandhom ikunu leali lejn il-pubbliku, jeħtieġ li jiżguraw li l-pubbliku jikseb ġustizzja, permezz ta' ħidma u mġieba xierqa fl-operazzjonijiet tagħhom, mingħajr ma jwasslu lill-pubbliku biex jirrikorri għal azzjoni ġudizzjarja biex jinforza d-drittijiet tiegħu.

Peress li l-provvediment ta' servizzi pubbliċi adegwati u effiċjenti huwa ċentrali għall-ħajja tan-nies komuni, għall-inqas f'dan il-pajjiż, l-Ombudsman għandu dmir li jissorvelja b'mod pożittiv, b'mod proattiv u li jħares 'il quddiem, bi sforz biex jidentifika d-dgħufijiet u n-nuqqasijiet, dak li mhux qed jaħdem sewwa u l-prattiċi ħżiena fis-servizzi pubbliċi li jkunu jeħtieġu li jiġu rimedjati.

3. ART 22(1) TAL-KAPITOLU 385

Wieħed mill-modi kif jista' jinkiseb u jintlaħaq dan il-għan huwa billi l-entitajiet pubbliċi jkunu konformi b'mod strett mal-Art 22(1) tal-Att dwar l-Ombudsman tal-1995.

L-Art 22(1) jgħid hekk:

> *"Id-dispożizzjonijiet ta' dan l-artikolu għandhom ikunu japplikaw f'kull każ meta, wara li ssir investigazzjoni bis-saħħa ta' dan l-Att, l-Ombudsman ikun tal-fehma li d-deċiżjoni, rakkomandazzjoni, att jew ommissjoni li kienu l-qofol tal-investigazzjoni –*
>
> *(a) jidhru li jkunu saru kontra dak li trid il-liġi; jew*

(b) ikunu irraġonevoli, inġusti, oppressivi, jew improprjament diskriminatorji, jew ikunu skont liġi jew xi prattika li tkun jew tista' tkun irraġonevoli, inġusta, oppressiva, jew improprjament diskriminatorja; jew

(ċ) ikunu msejsa għal kollox jew f'parti minnhom fuq żball tal-liġi jew ta' xi fatt; jew

(d) ikunu ħżiena."

Din id-dispożizzjoni twitti t-triq li permezz tagħha l-Ombudsman (inklużi l-Kummissarji) ikun jista' jikkonkludi jekk id-deċiżjoni, ir-rakkomandazzjoni, l-att jew l-ommissjoni tas-settur pubbliku kinitx tikser jew tmur kontra l-amministrazzjoni tajba, u għalhekk setgħet titqies bħala amministrazzjoni ħażina. Għal snin sħaħ, din id-dispożizzjoni kienet il-gwida għall-investigazzjonijiet tal-Ombudsman dwar l-imġieba amministrattiva u fformat l-istandards ta' ġustizzja li huma mistennija mill-entitajiet pubbliċi. Għalkemm fis-sistema legali tagħna r-rakkomandazzjonijiet tal-Ombudsman mhumiex legalment imposti bħala obbligu, madankollu għandhom piż morali u element persważiv konsiderevoli. Meta xi entitajiet pubbliċi jagħżlu li jwarrbu fil-ġenb il-ġustizzja, u jiddependu fuq l-applikazzjoni stretta u riġida tal-leġiżlazzjoni biex isostnu l-azzjonijiet jew in-nuqqasijiet tagħhom, dawk l-entitajiet pubbliċi jkunu qed jiksru l-Art 22(1).

Wieħed irid jirrikonoxxi li t-triq 'il quddiem għal servizz pubbliku kredibbli mhix faċli peress li din tinvolvi bidla kulturali, li biex issir tassew, teħtieġ rieda amministrattiva u politika, flimkien ma' sens qawwi ta' ġustizzja li jrid jitqiegħed fil-prattika. Attitudni liberali mill-entitajiet pubbliċi għall-Art 22(1) tista' tifrex it-triq għal aġġustament kostanti f'titjib tal-istandards tal-ħidma fis-servizz pubbliku.

B'differenza mill-qrati tal-ġustizzja, il-funzjoni tal-Ombudsman mhijiex marbuta u limitata mal- applikazzjoni stretta tal-liġi. L-Art 22(1) jagħti lill-Ombudsman spazju wiesa' biex jixtarr u jikkunsidra l-ekwità u kemm huma raġonevoli l-atti amministrattivi tal-entitajiet pubbliċi. Dan għaliex l-investigazzjonijiet tal-Ombudsman dwar allegata amministrazzjoni ħażina jistgħu jipproċedu mhux biss fir-rigward ta' azzjonijiet u deċiżjonijiet tal-Gvern, iżda wkoll abbażi ta' regoli u policies inġusti li permezz tagħhom jittieħdu u jiġu adottati deċiżjonijiet tal-Gvern. Għalhekk, il-ġurisdizzjoni tal-Ombudsman tippermetti lill-Uffiċċju li jżomm għajnejh miftuħa għal xi inġustizzja sostantiva li l-qrati jistgħu ma jagħtux rimedju għaliha.

L-Artikolu 22(1) jipprovdi lill-Ombudsman b'lista komprensiva ta' dak li jitqies bħala amministrazzjoni ħażina u huwa strument b'saħħtu biex itejjeb il-governanza. Fil-mandat tiegħu, l-Ombudsman jista' jifforma opinjonijiet u jagħmel rakkomandazzjonijiet dwar x'inhu irraġonevoli jew dwar dak li jidher li huwa kontra l-liġi, tant hu hekk li l-Ombudsman saħansitra jista' jistabbilixxi li deċiżjoni hija żbaljata jew inġusta anke jekk hija legalment valida. It-termini 'irraġonevoli' jew 'ħżiena' fl-

Artikolu 22(1) għandhom tifsira ta' sens komun ordinarju, ibbażata fuq il-ġustizzja aktar milli fuq standards legali stretti.

Sir Guy Powles, li kien l-ewwel Chief Ombudsman ta' New Zealand, huwa magħruf li sostna pubblikament li l-Ombudsman huwa opportunità għal persuna komuni, li permezz tiegħu deċiżjoni inġusta tiġi mibdula jew rimedjata. Meta wieħed iqis li l-Art 22(1) tal-Kapitolu 385 [li ttieħed kelma b'kelma minn Taqsima 22(1) tal-Att dwar l-Ombudsman ta' New Zealand tal-1975] dik id-dikjarazzjoni titlob li tingħata ħsieb bir-reqqa. Għandha sservi bħala mezz kif dik l-opportunità tinbidel f'realtà, billi tippermetti lill-Ombudsman mhux biss li jidentifika n-nuqqasijiet iżda li jikkonvinċi lill-entitajiet pubbliċi li għandhom jibdluhom għat-tajjeb.

OPPORTUNITAJIET MITLUFA

Bħala prinċipju, in-nuqqas li jiġu aċċettati w implimentati r-rakkomandazzjonijiet tal-Ombudsman għandu jkun l-eċċezzjoni. Ir-rispons u r-reazzjoni għall-investigazzjonijiet tal-Ombudsman huwa parti minn etika tajba tas-servizz pubbliku. Dawk ir-rakkomandazzjonijiet li ma jiġux implimentati huma opportunitajiet mitlufa għas-servizz ċivili u għall-amministrazzjoni pubblika biex jaġġustaw l-azzjoni tagħhom.

Meta l-ġustizzja u s-sewwa hekk jiddettaw, l-Ombudsman (u dan jinkludi l-Kummissarji) se jkompli jkun il-mutur tal-bidla fil-policies u l-prattiċi tal-Gvern. B'dan il-ħsieb f'moħħu, l-Uffiċċju fl-2026 bi ħsiebu jagħmel kull sforz biex jilħaq lill-entitajiet pubbliċi u jippromwovi l-kultura li hemm il-ħtieġa li b'mod sħiħ għandhom ikunu konformi ma' dak li jirriżulta mill-investigazzjonijiet tiegħu.

MIŻURI MHUX IMWETTQA

Matul l-2026, l-Uffiċċju se jkompli jistinka permezz tal-persważjoni għat-twettiq ta' miżuri għal benefiċċju tal-interess pubbliku, li s'issa għadhom mixtieqa imma mhux imwettqa.

(a) <u>KUMITAT MAGĦŻUL AD HOC TAL-KAMRA TAD-DEPUTATI</u>

F'paġna 13 tal-Ombudsplan għall-2025 (u anke qabel) l-Uffiċċju rrefera għal din il-kwistjoni.

B'dispjaċir, l-Uffiċċju jinnota li din il-kwistjoni għadha mhux solvuta.

Is-sempliċi fatt li r-rapporti finali tal-Ombudsman jiġu preżentati quddiem il-Kamra tad-Deputati ma solviex b'mod tanġibbli l-istagħnar maħluq bin-nuqqas ta' implimentazzjoni tar-rakkomandazzjonijiet mill-Gvern. L-Uffiċċju jemmen bis-sħiħ li r-rapporti finali li jitressqu quddiem il-Kamra għandhom jiġu riferuti u diskussi fil-pubbliku minn Kumitat Magħżul *ad hoc*.

Dan ikun jeħtieġ emendi għall-Ordnijiet Permanenti tal-Kamra, li jinħarġu bis-saħħa tal-Kostituzzjoni ta' Malta. Il-Kumitat Magħżul jista' jinħatar fuq il-linji ta' Kumitati Magħżula oħra li diġà huma fis-seħħ. Dak il-Kumitat jista' jissejjaħ 'Kumitat Magħżul tal-Kamra dwar l-Amministrazzjoni Pubblika'. Strutturi simili għal din diġà jeżistu f'postijiet oħra, b'mod partikolari fir-Renju Unit.

L-Uffiċċju huwa tal-fehma li Kumitat Magħżul bħal dan għandu jkollu l-mandat li jeżamina, jikkunsidra u jagħti direzzjonijiet lill-Gvern fuq dawk ir-rapporti tal-Ombudsman li jiġu ppreżentati lill-Kamra, kif ukoll li jikkunsidra l-kwalità u l-istandards tas-servizzi mogħtija mis-servizz ċivili u mill-amministrazzjoni pubblika. Bħal ma jiġri ukoll f'pajjiżi oħra, il-ħidma tal-Ombudsman tissaħħaħ kull meta jkun hemm struttura fejn ir-rappurtar isir dirett ma' Kumitat speċifiku tal-Kamra li jevalwa u jappoġġja x-

xogħol tal-Ombudsman. Kumitat bħal dan jista' ikollu interazzjoni regolari mal-Ombudsman fuq livell kostruttiv u anke kritiku.

Barra minn hekk, jista' ikun hemm ukoll Proċedura Parlamentari fejn f'każijiet ta' nuqqas ta' implimentazzjoni tar-rakkomandazzjonijiet fir-rapporti finali tal-Ombudsman, il-Ministru responsabbli jagħti lill-Kamra tad-Deputati, fi żmien raġonevoli, ir-raġunijiet għan-nuqqas ta' implimentazzjoni.

(b) ID-DRITT GĦAL AMMINISTRAZZJONI TAJBA

Dwar din il-kwistjoni saret referenza fl-Ombudsplan tal-2024 (paġna 19) u tal-2025 (paġna 17).

Il-kwistjoni għadha mhix solvuta.

Sal-lum, id-dritt għal amministrazzjoni tajba li diġà huwa liġi fil-kuntest tar-relazzjonijiet tal-persuna mal-istituzzjonijiet tal-Unjoni Ewropea (l-Art. 41 tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-UE) għadu mhuwiex applikat fil-liġi tagħna lanqas fil-liġi domestika.

L-Uffiċċju jemmen li l-persuni għandu jkollhom id-dritt li jaraw li l-affarijiet tagħhom jiġu trattati minn uffiċċji pubbliċi b'mod imparzjali, b'ġustizzja u fi żmien raġonevoli. Il-persuni għandu jkollhom id-dritt li jinstemgħu qabel ma tittieħed kwalunkwe azzjoni individwali li tista' taffettwahom ħażin. Il-persuni għandu jkollhom id-dritt li jingħataw aċċess liberu għal file pubbliku li jaffettwahom. L-entitajiet pubbliċi għandu jkollhom l-obbligu li jagħtu raġunijiet għad-deċiżjonijiet tagħhom. L-Uffiċċju jtenni l-fehma tiegħu li meta jiġu addottati bir-reqqa l-prinċipji li jiffurmaw l-Art. 41 tal-Karta, dan il-pass se jwessa' aktar id-drittijiet tal-persuna, u għalhekk jarrikkixxi d-demokrazija tagħna.

(ċ) PROTOKOLL NRU. 12 TAL-KONVENZJONI EWROPEA TAD-DRITTIJIET TAL-BNIEDEM U L-LIBERTAJIET FUNDAMENTALI ("ECHR")

Dwar din il-kwistjoni saret referenza fl-Ombudsplan tal-2024 (paġni 20-21) u tal-2025 (paġni 17-18).

Sal-lum il-kwistjoni għadha ma ġietx indirizzata.

Malta rratifikat il-Protokoll Nru 12 tal-ECHR fit-8 ta' Diċembru 2015. Il-Protokoll jistabbilixxi l-libertà mid-diskriminazzjoni bħala libertà fundamentali ad hoc u dritt tal-bniedem protett mill-Konvenzjoni. Il-Protokoll jipproteġi persuni li jiġu diskriminati minn awtorità pubblika fl-eżerċizzju tad-diskrezzjoni tagħha. Minkejja dan, il-Protokoll ma ġiex inkorporat fl-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea tal-1987 (Kapitolu 319 tal-Liġijiet ta' Malta).

L-Uffiċċju jġedded l-appell tiegħu għal emenda fil-Kapitolu 319 li tinkludi l-Protokoll Nru 12 fl-Iskeda tal-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea. Dan jippermetti li l-persuni kollha

(inklużi ċittadini Maltin) li jsostnu li sofrew diskriminazzjoni minn awtorità pubblika bi ksur tal-Protokoll Nru. 12 tal-Konvenzjoni jirrikorru quddiem il-Qrati Maltin biex jiksbu rimedju, u ma jkunux kostretti li jippreżentaw petizzjoni direttament lill-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem fi Strasburgu.

(d) SOSPENSJONI TAL-PRESKRIZZJONI

Dwar din il-kwistjoni saret referenza fl-Ombudsplan tal-2024 (paġna 23) u tal-2025 (paġna 22).

Sal-lum il-proposta għadha ma ġietx indirizzata.

L-investigazzjonijiet tal-Uffiċċju huma separati u distinti minn proċedimenti ta' kwalunkwe qorti jew tribunal. L-investigazzjonijiet jistgħu jitqiesu bħala mod alternattiv milli jitressaq każ f'oqsma ġudizzjarji. Il-liġi teskludi li jitmexxew flimkien u fl-istess waqt proċedimenti quddiem entitajiet ġudizzjarji u quddiem l-Ombudsman u l-Kummissarji, fis-sens li l-każ quddiem entità ġudizzjarja tieħu preċedenza. Dan iwassal biex kwalunkwe investigazzjoni mill-Uffiċċju tiġi sospiża sakemm il-każ riferut quddiem il-qorti dwar l-istess suġġett jiġi finalizzat u konkluż.

Billi tiġi sospiża l-preskrizzjoni ta' azzjonijiet kontra l-Gvern u l-entitajiet pubbliċi meta tkun qed issir investigazzjoni mill-Uffiċċju (li mhuwiex il-każ fil-preżent) jiffaċilita u jestendi aktar l-aċċess għall-ġustizzja.

(e) L-ISTITUZZJONI NAZZJONALI TAD-DRITTIJIET TAL-BNIEDEM ("NHRI")

Dwar din il-kwistjoni sensittiva u importanti saret referenza fl-Ombusplan tal-2025 (paġni 22-23).

Barra minn Malta, id-drittijiet tal-bniedem huma fil-qalba tax-xogħol tal-Uffiċċji tal-Ombudsman tas-servizzi pubbliċi kollha. L-Ombudsman huwa komponent ewlieni fis-salvagwardji li l-persuni għandhom igawdu fi stat demokratiku. Billi jadotta ħidma li hija bbażata fuq id-drittijiet tal-bniedem, l-Ombudsman jista' jqiegħed id-drittijiet tal-persuni bħala l-mira fix-xogħol tiegħu u jiżgura li l-policies, il-proċessi u l-azzjonijiet ikunu msawwra biex jirrispettaw u jipproteġu d-drittijiet tal-bniedem.

Kronoloġija ta' azzjonijiet meħuda

Qabel l-2022, l-Abbozz ta' Liġi dwar l-Ugwaljanza u l-Abbozz ta' Liġi dwar il-Kummissjoni għad-Drittijiet tal-Bniedem u l-Ugwaljanza kienu ġew ippreżentati quddiem il-Kamra tad-Deputati. Iż-żewġ Abbozzi ta' Liġi ġew diskussi iżda qatt ma saru liġi. Fl-2022, il-Kamra tad-Deputati ġiet xolta u saret elezzjoni ġenerali. Wara l-2022 iż-żewġ Abbozzi ta' Liġi ma reġgħux ġew proposti mill-ġdid quddiem il-Kamra tad-Deputati li kienet għadha kif ġiet eletta. Għalhekk, sal-lum il-ġurnata, m'hemm l-ebda Abbozzi ta' Liġi pendenti quddiem il-Kamra tad-Deputati li qabel l-2022 kienu l-Abbozz dwar l-Ugwaljanza u l-Abbozz dwar il-Kummissjoni għad-Drittijiet tal-Bniedem u l-Ugwaljanza. Dan qed jingħad għall-fini ta' kjarifika fattwali dwar dak li seħħ ftit tas-snin ilu.

F'Novembru 2023, wara li ġie rikonoxxut in-nuqqas ta' NHRI f'Malta, ġiet ippreżentata proposta lill-Prim Ministru ta' Malta għat-twaqqif ta' NHRI billi jiġi estiż il-mandat tal-Ombudsman, u b'hekk tiġi evitata l-ħtieġa li tinħoloq istituzzjoni separata mill-ġdid. Il-ħatra tal-Uffiċċju tal-Ombudsman bħala l-NHRI għal Malta tagħmel espliċitu dak li dejjem kien impliċitu fix-xogħol tal-Uffiċċju. Fi kliem sempliċi, il-proposta li saret hija li l-Uffiċċju jkun inkarigat bil-promozzjoni u l-protezzjoni tad-drittijiet u l-libertajiet fundamentali tal-persuni, iżda mhux mill-kwistjonijiet li jaqgħu taħt il-mandat tal-entitajiet tal-ugwaljanza. L-infrastruttura diġà eżistenti, b'impjegati t'esperjenza u l-proċeduri stabbiliti tal-Uffiċċju huma sisien sodi biex wieħed jibni fuqhom. Il-forza tal-Ombudsman biex jaġixxi wkoll bħala promotur u difensur tad-drittijiet tal-bniedem ġejja minn bażi soda u mill-qagħda statutorja u kostituzzjonali tiegħu, minn rekord ta' ħidma diġà ppruvat u effettiv, u baġit li mhuwiex dipendenti fuq l-esiġenzi tal-Gvern. Barra minn hekk, għalkemm il-baġit jiġi approvat mill-Parlamentari minħabba li l-Ombudsman huwa uffiċjal tal-Parlament, l-Uffiċċju jgawdi minn awtonomija finanzjarja.

Fi Frar 2024, bis-saħħa tal-liġi kif inhi bħalissa, l-Uffiċċju tal-Ombudsman ingħata Status Assoċjat fin-Netwerk Ewropew tal-Istituzzjonijiet Nazzjonali tad-Drittijiet tal-Bniedem (ENNHRI) u pparteċipa fl-attivitajiet li huma organizzati mill-Aġenzija għad-Drittijiet Fundamentali (FRA) tal-Unjoni Ewropea. Wara li ġie aċċettat f'din l-istituzzjoni, l-Uffiċċju talab l-għajnuna mill-ENNHRI nnifisha biex jirrevedi l-Att dwar l-Ombudsman biex jiżgura allinjament sħiħ tal-Att dwar l-Ombudsman mal-Prinċipji ta' Pariġi.

F'April/Mejju 2024, l-ENNHRI wettqet reviżjoni dettaljata tal-Att, fejn identifikat oqsma ewlenin għal titjib. B'reazzjoni pro-attiva għal dawn is-sejbiet, l-Ombudsman ħejja Abbozz ta' Liġi mill-ġdid, Abbozz għall-Att dwar l-Ombudsman komplut minflok qagħad jirrikorri għal emendi maqsuma f'biċċiet għal-liġi preżenti. F'Ottubru 2024, l-Abbozz ta' Liġi ntbagħat lill-ENNHRI għal aktar reviżjoni. Fl-istess xahar, matul l-Assemblea Ġenerali tal-ENNHRI, l-Ombudsman ipparteċipa f'laqgħa flimkien mar-rappreżentanti tal-ENNHRI biex jiddiskuti l-Abbozz ta' Liġi propost u jesplora titjib ulterjuri. L-ENNHRI faħħret l-isforzi tal-Uffiċċju biex jallinja ruħu mal-Prinċipji ta' Pariġi, ir-riżoluzzjoni tiegħu għal mandat estiż, u nnotat li ġew introdotti bidliet sinifikanti biex jappoġġjaw il-mandat, inkluż:

- Mandat wiesa' tad-drittijiet tal-bniedem, li jkopri l-protezzjoni u l-promozzjoni tad-drittijiet tal-bniedem permezz ta' ħidma biex ikun hemm aktar għarfien, edukazzjoni, pariri dwar il-leġiżlazzjoni nazzjonali, u rappurtar dwar is-sitwazzjoni nazzjonali tad-drittijiet tal-bniedem.
- Definizzjoni komprensiva tad-drittijiet tal-bniedem, li tiġbor fiha d-drittijiet stabbiliti permezz ta' strumenti internazzjonali, reġjonali u domestiċi, kif ukoll dawk rikonoxxuti mill-qrati nazzjonali u internazzjonali.
- Tisħiħ tal-awtorità tal-Ombudsman biex isegwi r-rakkomandazzjonijiet magħmula lill-awtoritajiet nazzjonali.
- Tisħiħ tal-indipendenza tal-Ombudsman billi qed jiġi dikjarat espressament li l-Ombudsman m'għandux ikun soġġett għal direzzjoni minn xi persuna jew awtorità oħra.

L-ENNHRI pprovdiet ukoll pariri tekniċi addizzjonali, li l-Ombudsman irreveda u addotta fejn kien meħtieġ u xieraq.

F'Novembru 2024, l-Ombudsman bagħat lill-Prim Ministru ta' Malta għall-konsiderazzjoni tiegħu u tal-Kabinett tal-Ministri l-abbozz ta' Liġi ġdid għall-Att dwar l-Ombudsman li fis-sustanza jestendi l-mandat li hemm bħalissa tal-Ombudsman għall-promozzjoni u l-protezzjoni tad-drittijiet u l-libertajiet fundamentali tal-persuna.

Fi Frar 2025, l-abbozz ta' liġi ġie ppubblikat bħala dokument sħiħ fuq il-websajt uffiċjali tal-Uffiċċju tal-Ombudsman. L-Uffiċċju ma rċieva l-ebda reazzjoni mill-Gvern.

Il-punti ewlenin tal-Abbozz ta' Liġi propost fir-rigward tal-Att dwar l-Ombudsman huma dawn li ġejjin:

1. Filwaqt li sal-lum l-Ombudsman huwa l-Kummissarju għall-Investigazzjonijiet Amministrattivi, l-Abbozz ta' Liġi, filwaqt li jikkonferma dak il-mandat, jestendi l-funzjoni tal-Ombudsman biex isir il-Promotur u l-Protettur tad-Drittijiet tal-Bniedem u l-Libertajiet Fundamentali. Għaż-żewġ mandati, irid jiġi elett b'maġġoranza minima ta' żewġ terzi tal-membri tal-Kamra tad-Deputati.
2. Skont l-Abbozz ta' Liġi, meta l-Ombudsman jaġixxi bħala Kummissarju għall-Investigazzjonijiet Amministrattivi, jinvestiga azzjoni amministrattiva (li hija definita) u meta jaġixxi bħala Promotur u Protettur tad-Drittijiet tal-Bniedem, jinvestiga azzjoni (li hija wkoll definita).
3. Id-drittijiet tal-bniedem u l-libertajiet fundamentali huma definiti għall-finijiet tal-Abbozz ta' Liġi. Id-definizzjoni hija waħda wiesgħa.
4. Fl-Abbozz ta' Liġi, ir-raġunijiet għal sospensjoni jew tneħħija tal-Ombudsman ġew iċċarati u ristretti għal kwistjonijiet li għandhom x'jaqsmu mal-imġiba tal-persuna fil-kariga, matul il-qadi ta' dmirijietha.
5. L-Ombudsman jippreżenta lill-Kamra tad-Deputati l-baġit tiegħu sal-15 ta' Settembru ta' kull sena. Fl-Abbozz ta' Liġi hemm inkluża dispożizzjoni li tirreferi speċifikament u ssostni finanzjarjament il-funzjoni tiegħu bħala Promotur u Protettur tad-Drittijiet tal-Bniedem b'mod li jkun identifikabbli b'mod ċar mill-baġit marbut mal-ħidma tiegħu bħala Kummissarju għall-Investigazzjonijiet Amministrattivi.
6. L-Abbozz ta' Liġi jqiegħed fuq l-Ombudsman l-obbligu mhux biss li jippromwovi iżda wkoll li jipproteġi d-drittijiet u l-libertajiet fundamentali tal-persuna, li jinkludi d-dritt u d-dmir li jinvestiga mingħajr ebda limitazzjoni ksur allegat tad-drittijiet u l-libertajiet fundamentali tal-persuna. L-Abbozz ta' Liġi jelenka fid-dettall x'se jinvolvi dan id-dritt u d-dmir. B'mod partikolari l-paragrafu 12(q) jiddikjara l-irwol tal-Ombudsman kif propost, li jappella għar-ratifika ta', ikollu l-mandat u jkun konformi mal-istandards internazzjonali tad-drittijiet tal-bniedem.
7. Kull meta l-Ombudsman ikun tal-fehma li dispożizzjoni legali hija kontra l-kostituzzjoni għaliex tikser id-drittijiet tal-bniedem u l-libertajiet fundamentali tal-persuna, l-Abbozz tal-Liġi l-ġdida jagħti lill-Ombudsman id-dritt li jibda proċedimenti quddiem il-Qorti Ċivili (Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali) f'ismu stess. Dan huwa tabilħaqq kunċett ġdid fil-qafas u fit-tifsira tas-saltna tad-dritt għal kulħadd.
8. Fergħa oħra minn din id-dispożizzjoni huwa l-obbligu ta' kull min iressaq azzjoni fil-qorti għal ksur allegat tad-drittijiet tal-bniedem kif protetti mill-Kostituzzjoni ta' Malta u l-Konvenzjoni Ewropea li jinnotifika lill-Ombudsman li jkollu d-dritt li jipparteċipa b'mod sħiħ u jintervjeni fil-proċedimenti.
9. F'dan l-Abbozz tal-Liġi l-ġdida fejn jidħlu d-drittijiet tal-bniedem, m'hemm l-ebda limitu ta' żmien biex kwalunkwe persuna titlob lill-Ombudsman biex jinvestiga xi

azzjoni mill-Gvern. Fir-rigward ta’ azzjoni amministrattiva, il-limitu ta’ sitt xhur jibqa’ fis-seħħ iżda matul il-perjodu kollu ta’ investigazzjoni mill-Ombudsman kwalunkwe perjodu ta’ preskrizzjoni u/jew telf ta’ kwalunkwe dritt ta’ azzjoni tal-persuna jiġi sospiż.

10. L-investigazzjoni ta’ allegat ksur tad-drittijiet tal-bniedem jaqa’ f'idejn l-Ombudsman. Investigazzjonijiet ta’ din ix-xorta mhumiex estiżi għall-Kummissarji li s-setgħat investigattivi speċjalizzati tagħhom jibqgħu limitati għal azzjonijiet jew ommissjonijiet mill-Gvern, fir-rigward ta’ natura amministrattiva.
11. B’differenza mill-investigazzjonijiet ta’ azzjonijiet jew ommissjonijiet amministrattivi, meta l-Ombudsman jinvestiga kwistjonijiet li jaffettwaw il-protezzjoni tad-drittijiet tal-bniedem, l-Abbozz tal- Liġi l-ġdida jagħtih id-dritt li jagħmel żjarat mingħajr preavviż u għandu jkollu aċċess liberu biex jispezzjona u jeżamina kwalunkwe bini, dokumenti, tagħmir u assi mingħajr ma jagħti ebda avviż minn qabel.
12. Bħal fil-każ ta’ investigazzjonijiet amministrattivi, meta l-Ombudsman jikkonkludi investigazzjonijiet dwar il-protezzjoni tad-drittijiet tal-bniedem, huwa jagħmel rakkomandazzjonijiet u ma jagħtix ordnijiet eżekuttivi. Fl-istess waqt, dak kollu li jsir mill-Ombudsman mhuwiex soġġett għal xi reviżjoni minn kwalunkwe Awtorità oħra.
13. Fir-rigward tal-investigazzjonijiet amministrattivi, l-Abbozz tal-Liġi l-ġdida jintroduċi aktar ċarezza meta persuni jagħmlu użu mid-dritt li ssir reviżjoni tar-rakkomandazzjonijiet ippreżentati mill-Kummissarji.
14. Fl-Abbozz tal-Liġi l-ġdida, l-element ta’ salvagwardja tas-segretezza mhux biss tinżamm iżda tiġi estiża wkoll għall-protezzjoni tal-informaturi mingħajr riserva, jiġifieri kemm fil-każ ta’ investigazzjonijiet amministrattivi kif ukoll fir-rigward tal-protezzjoni tad-drittijiet tal-bniedem.
15. L-Abbozz tal-Liġi l-ġdida jsaħħaħ ir-rwol tal-Ombudsman bħala Uffiċjal tal-Parlament billi jistabbilixxi li kull sena jew kemm-il darba jidhirlu li huwa xieraq għandu jirrapporta lill-Kamra tad-Deputati dwar il-ħidma marbuta maż-żewġ irwoli tiegħu. Ir-rapport jitqiegħed mill-Ispeaker fuq il-Mejda tal-Kamra u jrid jiġi diskuss waqt seduta parlamentari apposta.
16. Hemm ukoll proposta għal estensjoni tal-protezzjoni tal-Art 64A tal-Kostituzzjoni għall-Ombudsman bħala Promotur u Protettur tad-Drittijiet tal-Bniedem.

Storja ta’ suċċess

It-twaqqif ta’ NHRIs fi ħdan il-qafas ta’ istituzzjonijiet tal-Ombudsman mhuwiex esperiment iżda storja ta’ suċċess f'għadd ta’ pajjiżi Ewropej inklużi Ċipru, il-Kroazja, is-Slovenja, il-Kosovo, is-Serbja, l-Albanija, l-Armenja, l-Awstrija, il-Bożnija-Ħerzegovina, il-Bulgarija, l-Estonja, il-Finlandja, il-Ġeorġja, il-Latvja, il-Litwanja, il-Moldova, il-Polonja, il-Portugall, l-Ukrajna, l-Ażerbajġan, Andorra, Spanja, l-Ungerija, il-Maċedonja ta’ Fuq, iċ-Ċekja u l-Greċja.

Ir-Riżoluzzjoni tal-Assemblea Ġenerali tal-Ġnus Magħquda tas-17 ta’ Diċembru 2024 bit-titlu ‘Ir-rwol tal-Ombudsman u l-istituzzjonijiet ta’ medjatur fil-promozzjoni u l-protezzjoni tad-drittijiet tal-bniedem, il-governanza tajba u l-istat tad-dritt’ tinkoraġġixxi lill-Uffiċċju tal-Ombudsman li jista’ jissodisfa l-funzjoni doppja tiegħu.

Ir-rwol kruċjali tal-istituzzjonijiet tal-Ombudsman hija rikonoxxuta mir-Riżoluzzjoni, b’mod partikolari l-kredenzjali tagħhom biex jaġixxu bħala NHRIs, biex jippromwovu governanza tajba u jaġixxu bħala salvagwardja addizzjonali għas-saltna tad-dritt. Ir-Riżoluzzjoni tenfasizza l-ħila tal-Uffiċċji tal-Ombudsman li jindirizzaw in-nuqqasijiet u l-iżbilanċ fil-poter bejn il-persuni

u l-awtoritajiet pubbliċi, biex jippromwovu t-trasparenza u l-kontabbiltà, u biex irawwmu r-rispett għall-ġustizzja u l-ugwaljanza.

Barra minn hekk, ir-Riżoluzzjoni saħqet dwar il-flessibbiltà fi ħdan il-Prinċipji ta' Pariġi biex tippermetti lill-istituzzjonijiet tal-Ombudsman biex jassumu l-funzjonijiet ta' NHRI, filwaqt li tirrikonoxxi l-kapaċità unika tagħhom li jsaħħu l-oqfsa tad-drittijiet tal-bniedem, isolvu lmenti, u jappoġġjaw l-Għan ta' Żvilupp Sostenibbli 16 għal istituzzjonijiet effettivi, kontabbli u inklużivi.

DIMENSJONI INTERNAZZJONALI

Fix-xena internazzjonali, l-Uffiċċju tal-Ombudsman Parlamentari ta' Malta huwa uffiċċju rispettat sew u l-istqarrijiet tiegħu dejjem jingħataw reazzjoni pożittiva.

L-Ombudsman ta' Malta huwa s-Segretarju u t-Teżorier tal-Assoċjazzjoni tal-Ombudsmen tal-Mediterran (AOM), organizzazzjoni li tiġbor flimkien aktar minn tletin (30) istituzzjoni li huma kollha impenjati fil-protezzjoni u l-promozzjoni tad-drittijiet fundamentali fil-pajjiżi tal-Mediterran. L-organizzazzjoni tħeġġeġ biex permezz tal-kooperazzjoni jsir skambju tal-esperjenzi u t-teħid ta' inizjattivi mid-diversi istituzzjonijiet membri.

L-Ombudsman ta' Malta huwa wkoll wieħed mis-7 Diretturi tal-Bord Reġjonali Ewropew, li tiegħu huwa wkoll Viċi President.

L-Ombudsman ta' Malta huwa wkoll wieħed mit-28 Direttur tal-Bord Dinji tal-Istitut Internazzjonali tal-Ombudsman (IOI).

Huwa jipparteċipa b'mod attiv u regolari fil-laqgħat li jsiru miż-żewġ Bordijiet.

L-IOI hija l-unika organizzazzjoni globali għall-kooperazzjoni ta' aktar minn 200 istituzzjoni indipendenti tal-Ombudsman minn aktar minn 100 pajjiż minn madwar id-dinja. L-organizzazzjoni hija organizzata f'sitt taqsimiet reġjonali: l-Afrika, l-Asja, l-Awstralja u l-Paċifiku, l-Ewropa, il-Karibew u l-Amerika Latina, u l-Amerika ta' Fuq.

L-Ombudsman ta' Malta għandu wkoll relazzjonijiet eċċellenti mal-Uffiċċju tal-Ombudsman tal-UE u man-Netwerk Ewropew tal-Ombudsmen (ENO).

LECTURES TEMATIĊI

L-Uffiċċju jemmen li kull sena ssir lecture tematika minn personalità prominenti fid-dinja tal-Ombudsman hija ta' benefiċċju kbir għall-pajjiż, speċjalment għall-uffiċjali pubbliċi, l-entitajiet ta' sorveljanza u l-akkademiċi.

Fis-6 ta' Frar 2024, l-Ombudsman Parlamentari u l-Ombudsman tas-Servizzi tas-Saħħa tar-Renju Unit Sir Rob Behrens indirizza laqgħa ta' kalibru, b'attendenza tajba fil-Kamra tad-Deputati taħt l-awspiċju tal-Ispeaker l-Onor. Dr. Anġlu Farrugia, bit-tema 'L-Esperjenza tal-Ombudsman Parlamentari: Riflessjonijiet fuq il-passat u l-preżent. Ħarsa lejn il-ġejjieni'.

Fit-12 ta' Ġunju 2025, il-Protettur Pubbliku tal-Afrika t'Isfel, Avv. Kholeka Gcaleka tat lecture importanti fil-Kamra tad-Deputati dwar is-suġġett: 'Trasparenza, Ġustizzja, Kontabiltà: Is-Sisien Għal Amministrazzjoni Tajba'. L-avveniment kien wieħed li għalih attendew bi ħġarhom numru kbir ta' persuni li saħansitra mlew l-Istrangers Gallery fil-Parlament.

L-Uffiċċju qed jippjana li f'Ottubru 2026 jorganizza avveniment ieħor simili.

OSSERVAZZJONIJIET TAL-AĦĦAR

Minkejja dak li jaħsbu numru żgħir ta' osservaturi, l-Uffiċċju tal-Ombudsman mhuwiex għodda ineffettiva. Ironikament, l-Uffiċċju qiegħed hemm għalihom ukoll sakemm, meta jirrikorru għas-servizzi tal-Uffiċċju jagħmlu dan in bona fede u mhux bi ħsibijiet ulterjuri. Il-fatti li jirriżultaw mill-investigazzjonijiet inisslu awtorità morali qawwija fuq is-servizz ċivili u/jew l-awtoritajiet pubbliċi meta dawn juru r-rieda li jisimgħu u jaġixxu. Dawk li jipproponu rimedji obbligatorji jenfasizzaw il-ħtieġa ta' kontabbiltà u effettività. Huma jsostnu li s-setgħat li jorbtu jiżguraw li l-uffiċjali pubbliċi jimplimentaw ir-rimedji, u b'hekk jinfurzaw id-drittijiet u jiskoraġġixxu l-imġiba ħażina. Oħrajn, li huma fil-maġġoranza tagħhom, iwissu li l-impożizzjoni ta' setgħat ta' infurzar fuq l-ombudsmen tista' ddgħajjef is-saħħa ewlenija tagħhom. B'differenza mill-qrati tal-ġustizzja jew mit-tribunali, l-ombudsmen mhumiex maħsuba biex ikunu arbitru jew mħallfin jew ġudikaturi formali. L-Uffiċċju huwa tal-fehma li l-infurzar obbligatorju jġib fit-tmiem il-mandat distint ta' persważjoni tal-Ombudsman, apparti mill-fatt li l-ordnijiet obbligatorji jnaqqsu l-indipendenza u l-influwenza fin-negozjar u l-medjazzjoni tal-Ombudsman.

FINANZJAMENT

L-Uffiċċju wera li huwa istituzzjoni demokratika importanti f'dan il-pajjiż. Tant huwa importanti għal dan il-pajjiż li ngħata status kostituzzjonali. L-istituzzjonijiet l-oħra tal-Istat għandhom interess li jsaħħu t-tajjeb li diġà sar mill-Uffiċċju u l-inizjattivi li biħsiebu jieħu fil-ġejjieni għax huwa fl-interess tal-ġid komuni. Demokrazija kredibbli għandha tħeġġeġ u ssaħħaħ il-mandat u l-operazzjonijiet tal-Uffiċċju tal-Ombudsman permezz ta' finanzjament adegwat kif qed jintalab fl-Ombudsplan preżenti. L-Ombudsplan għall-2026 jistħoqqlu li jingħata l-approvazzjoni tal-Kamra tad-Deputati.

ANALIŻI TAL-ĦIDMA

JANNAR – AWWISSU 2025

ILMENTI MRESSQA LILL-UFFIĊĊJU TAL-OMBUDSMAN

Din l-analiżi tal-ħidma tal-Uffiċċju tal-Ombudsman tkopri il-perjodu ta' bejn Jannar u Awwissu 2025, u ser tiġi mqabbla mal-istess perjodu tas-sena ta' qabel.

B'kollox, l-Uffiċċju tal-Ombudsman ittratta 386 każ ġdid matul dawn it-tmien xhur, li meta mqabbla mas-sena ta' qabel ssarraf f'żieda ta' 4%. Dan it-tkabbir huwa riżultat tal-isforzi kontinwi biex jissaħħaħ l-għarfien pubbliku dwar l-istituzzjoni u s-servizzi li din toffri.

It-tqassim tal-każijiet trattati mill-Ombudsman u l-Kummissarji kien kif ġej:

- L-Ombudsman Parlamentari ttratta 226 każ, li huwa 7% aktar mis-sena l-oħra.
- Il-Kummissarju għall-Ambjent u l-Ippjanar investiga 54 każ, li juri tnaqqis ta' 14%.
- Il-Kummissarju għas-Saħħa ttratta 68 każ, jiġifieri żieda ta' 17%.
- Il-Kummissarju għall-Edukazzjoni eżamina 38 każ, li huwa 5% inqas mill-2024.

ILMENTI KONKLUŻI MILL-UFFIĊĊJU TAL-OMBUDSMAN

Jannar – Awwissu 2025

Bejn Jannar u Awwissu 2025, l-Uffiċċju tal-Ombudsman ffinalizza 320 investigazzjoni. Dan ifisser illi kien hemm tnaqqis ta' 17% meta mqabbel mal-istess perjodu tas-sena 2024.

It-tqassim tal-każijiet konklużi kien kif ġej:

- L-Ombudsman Parlamentari kkonkluda 184 investigazzjoni, 13% inqas mis-sena l-oħra.
- Il-Kummissarju għall-Ambjent u l-Ippjanar għalaq 56 każ, tnaqqis ta' 5%.
- Il-Kummissarju għas-Saħħa ffinalizza 44 każ, tnaqqis ta' 41% meta mqabbel mas-sena ta' qabel.
- Il-Kummissarju għall-Edukazzjoni solva 36 każ, 8% anqas mit-total tal-2024.

NUMRU TA' KAŻIJIET PENDENTI MIS-SNIN PREĊEDENTI

Jannar – Awwissu 2025

Sa Awwissu 2025, l-Uffiċċju tal-Ombudsman kien qed jittratta 253 investigazzjoni li kienu għadhom pendenti minn perjodi preċedenti. Din iċ-ċifra tirrappreżenta tnaqqis ta' 10% meta mqabbla mal-istess perjodu ta' żmien fl-2024.

Il-każijiet pendenti kienu mqassma kif ġej:

- L-Ombudsman kellu 170 każ li kienu għadhom qed jiġu investigati, żieda ta' 8% fuq is-sena ta' qabel.
- Il-Kummissarju għall-Ambjent u l-Ippjanar kien qed jittratta 25 każ, żieda ta' 19%.
- Il-Kummissarju għas-Saħħa kellu 40 każ għaddej, li juri tnaqqis qawwi ta' 44%.
- Il-Kummissarju għall-Edukazzjoni kien qed jistħarreġ 18-il każ li kienu għadhom pendenti, 38% inqas mis-sena ta' qabel.

ASSISTENZA LILL-PUBBLIKU

Jannar – Awwissu 2025

L-Uffiċċju tal-Ombudsman spiss iservi bħala l-ewwel post fejn in-nies jagħmlu kuntatt u dan mhux bilfors iwassal biex huma jressqu ilment bil-miktub. F'ħafna każijiet, l-istaff tagħna jiggwida lil dawn l-individwi sabiex jirrikorru għand l-entitajiet kompetenti jew jirreferuhom lil awtoritajiet adattati aħjar biex jindirizzaw it-tħassib speċifiku tagħhom.

Bejn Jannar u Awwissu 2025, l-Uffiċċju ta assistenza lil 502 persuna, li hija żieda ta' 4% meta mqabbel mal-istess perjodu tal-2024. Din iż-żieda tirrifletti l-effett li qed iħallu l-isforzi kontinwi ta' outreach tal-Ombudsman, li wasslu biex l-istituzzjoni tkun waħda aktar viżibbli u aċċessibbli għall-pubbliku. Dawn ir-riżultati jikkonfermaw kemm hija effettiva l-istrateġija ta' komunikazzjoni adottata fis-snin riċenti.

TABELLA 1.1 - RAĠUNIJIET LI DWARHOM TRESSQU L-ILMENTI

Jannar – Awwissu 2025

Raġuni	Ombudsman	Kummissarju għas-Saħħa	Kummissarju għall-Ambjent u l-Ippjanar	Kummissarju għall-Edukazzjoni	Total
Kontra l-liġi jew applikazzjoni riġida ta' regolamenti u policies	25	-	16	1	42
Diskriminazzjoni improprja	13	-	2	-	15
Nuqqas ta' trasparenza jew kontabilità	4	-	2	-	6
Nuqqas li tingħata l-informazzjoni jew tweġiba	21	1	2	-	24
Dewmien żejjed/nuqqas ta' azzjoni/listi ta' stennija	41	6	28	2	77
Trattament inġust/nuqqas ta' ekwità	76	27	3	32	138
Proċess tal-għażla/promozzjoni/grad inġust	6	3	1	3	13
Kwistjonijiet dwar il-kwalità tal-ħajja/bżonnijiet speċjali	3	-	-	-	3
Aġir mhux xieraq minn staff jew maniġment	2	1	-	-	3
Nuqqas/Provvista mhux adegwata ta' tagħmir/servizzi	-	7	-	-	7
Kwistjonijiet personali/staff/student	1	12	-	-	13
Reviżjoni ta' deċiżjoni tal-Kummissarju	3	-	-	-	3
Nuqqas/Provvista inadegwata ta' mediċini	-	8	-	-	8
Kura kontiniwa/kwistjonijiet ta' follow-up	-	2	-	-	2
Oħra	31	1	-	-	32
TOTAL	**226**	**68**	**54**	**38**	**386**

Tabella 1.1 turi t-tqassim tal-ilmenti kategorizzati skont it-tip tal-allegata amministrazzjoni ħażina. L-istess bħas-sena ta' qabel, l-aktar numru ta' ilmenti mressqa kien dak relatat ma' trattament inġust jew nuqqas ta' ekwità, li kien jammonta għal 36% tal-ilmenti totali (138 każ). It-tieni l-aktar kwistjoni komuni kienet dik dwar dewmien żejjed jew nuqqasijiet ta' azzjoni, inklużi kwistjonijiet relatati mal-listi ta' stennija, li kienu jammontaw għal 20% tal-ilmenti (77 każ).

TABELLA 1.2 - KLASSIFIKA TAL-ILMENTI KONKLUŻI

Jannar – Awwissu 2025

Klassifika	Ombudsman	Kummissarju għas-Saħħa	Kummissarju għall-Ambjent u l-Ippjanar	Kummissarju għall-Edukazzjoni	Total
Sostnuti	9	24	10	10	**53**
Mhux sostnuti	40	4	9	8	**61**
Solvuti waqt l-investigazzjoni	34	7	10	8	**59**
Ma tkomplewx	46	9	20	8	**83**
Barra mill-ġurisdizzjoni	24	-	1	-	**25**
Miċħuda	31	-	6	2	**39**
TOTAL	**184**	**44**	**56**	**36**	**320**

L-eżitu tal-każijiet

It-Tabella 1.2 telenka l-eżiti tal-każijiet li ġew investigati u magħluqa matul il-perjodu li dwaru qed jitħejja dan ir-rapport. L-eżitu tat-320 każ li ġew investigati mill-Uffiċċju tal-Ombudsman, kien kif ġej:

• 53 każ ġew sostnuti, li huwa 17% tat-total tal-ilmenti konklużi.

• 61 każ ma ġewx sostnuti, li jammontaw għal 19%.

• 59 każ ġew konklużi permezz tal-parir jew assistenza mogħtija, mingħajr il-ħtieġa li ssir investigazzjoni formali. Dawn jammontaw għal 18% tal-ilmenti finalizzati.

• 83 każ ingħalqu bla ma saret investigazzjoni formali, li ssarraf għal 26% tat-total tal-ilmenti konklużi.

• 25 każ kienu jaqgħu barra mill-ġurisdizzjoni tal-Uffiċċju, u b'hekk ma setgħet issir ebda investigazzjoni mill-Ombudsman jew mill-Kummissarji. Dawn kienu jammontaw għal 8%.

• 39 każ ġew miċħuda għal xi raġuni speċifikata skont l-Att dwar l-Ombudsman, li jgħoddu 12%.

TABELLA 1.3 – IN-NATURA TAL-ALLEGATA AMMINISTRAZZJONI ĦAŻINA TAL-ILMENTI SOSTNUTI U SOLVUTI

Jannar – Awwissu 2025

Kategorija	Ombudsman	Kummissarju għas-Saħħa	Kummissarju għall-Ambjent u l-Ippjanar	Kummissarju għall-Edukazzjoni	Total
Kontra il-liġi jew applikazzjoni riġida tar-regoli, regolamenti u policies	7	-	4	2	13
Nuqqas ta' trasparenza u kontabilità	-	-	1	1	2
Nuqqas li tingħata informazzjoni jew tweġiba	5	-	2	-	7
Dewmien żejjed/nuqqas ta' azzjoni/listi ta' stennija	12	6	10	1	29
Trattament inġust/nuqqas ta' ekwità	11	4	3	13	31
Proċess tal-għażla/promozzjoni/grad inġust	2	-	-	-	2
Aġir mhux xieraq minn staff jew maniġment	-	1	-	1	2
Nuqqas/provvisti ta' mediċini jew tagħmir mhux adegwati/servizzi	-	4	-	-	4
Kwistjonijiet personali/staff/student	1	6	-	-	7
Reviżjoni ta' deċiżjoni ta' Kummissarju	1	-	-	-	1
Nuqqas/Provvista ta' mediċini mhux adegwati	-	8	-	-	8
Kura kontinwa/kwistjonijiet dwar follow-up	-	1	-	-	1
Oħra	4	1	-	-	5
TOTAL	**43**	**31**	**20**	**18**	**112**

.

It-tip ta' amministrazzjoni ħażina identifikata

It-Tabella 1.5 tiddeskrivi t-tip ta' amministrazzjoni ħażina identifikata fl-ilmenti li jew ġew sostnuti (53 każ) jew inkella solvuti (59 każ) mill-Ombudsman u l-Kummissarji.

L-aktar kwistjoni komuni ta' amministrazzjoni ħażina kienet dik dwar it-trattament inġust jew in-nuqqas ta' ekwità, li ammontaw għal 28% tat-total ta' dawn il-każijiet. It-

tieni kwistjoni l-aktar frekwenti kienet dik li tinvolvi dewmien żejjed, nuqqasijiet ta' azzjoni, jew tħassib relatat mal-listi ta' stennija, li jgħoddu 26% tal-ilmenti sostnuti u solvuti.

KONKLUŻJONI

L-istatistika turi illi l-isforzi ta' outreach u ta' aktar kuntatt tal-Uffiċċju tal-Ombudsman qed ikomplu jagħtu r-riżultati mixtieqa. Iż-żieda fil-kuntatt mal-pubbliku u l-kooperazzjoni aktar mill-qrib mal-istituzzjonijiet taw kontribut li ssarraf f'livell ogħla ta' assistenza u fid-dħul kostanti ta' ilmenti, li jirriflettu li hemm għarfien akbar dwar ir-rwol u l-aċċessibbiltà tal-Ombudsman.

It-tipi ta' amministrazzjoni ħażina rrappurtati ġeneralment ma nbidlux. Insibu li t-trattament inġust u n-nuqqas ta' ekwità jkomplu jidhru bħala l-aktar kwistjonijiet prominenti, filwaqt li dawn huma segwiti minn dewmien u nuqqas ta' azzjoni. Dawn is-sejbiet juru l-oqsma persistenti ta' tħassib fl-amministrazzjoni pubblika u jenfasizzaw il-ħtieġa għal aktar titjib sistemiku.

Fuq kollox ir-riżultati juru kemm huwa siewi l-valur li tibni pontijiet bejn iċ-ċittadini u l-istituzzjonijiet. Komunikazzjoni proattiva, outreach konsistenti, u t-trattament f'waqtu tal-każijiet jibqgħu essenzjali għall-promozzjoni tal-ġustizzja, l-ekwità u l-kontabilità fl-amministrazzjoni pubblika.

EQREB LEJN IL-PUBBLIKU

UFFIĊĊJU TAL-KOMUNIKAZZJONI U R-RIĊERKA

EQREB LEJN IL-PUBBLIKU
UFFIĊĊJU TAL-KOMUNIKAZZJONI U R-RIĊERKA

L-Uffiċċju tal-Ombudsman matul is-sena li għaddiet, u matul il-mandat attwali tal-Ombudsman preżenti, ħa ħsieb li jara li jkun hemm fis-seħħ strateġija ta' komunikazzjoni u outreach immirata lejn it-tisħiħ tal-viżibilità tal-istituzzjoni, li jinvolvi firxa wiesgħa tas-soċjetà, u li jiżgura aċċess aħjar għal dawk li l-aktar jeħtieġu s-sostenn tagħha.

L-għan prinċipali baqa' dak li tingħata informazzjoni ċara, titqajjem kuxjenza u li jissaħħaħ b'mod kostruttiv id-djalogu mal-partijiet interessati, il-pubbliku u l-amministrazzjoni pubblika. Dawn l-isforzi saħħew il-pożizzjoni tal-Uffiċċju bħala difensur affidabbli tad-drittijiet tal-persuna. L-attivitajiet ta' outreach baqgħu għaddejjin biex jippromwovu r-rwol tal-istituzzjoni filwaqt li ħeġġew l-interazzjoni mal-entitajiet pubbliċi, is-soċjetà ċivili u l-komunità.

Dan l-impenn wassal għal tkabbir notevoli fl-attività, b'żieda ta' 4% fl-assistenza mogħtija lill-persuni u fl-ilmenti mressqa li żdiedu b'4% wkoll.

Mill-Ombudsplan preċedenti, l-Uffiċċju tal-Komunikazzjoni u r-Riċerka wettaq l-inizjattivi ewlenin li ġejjin:

1. PREŻENZA AKTAR B'SAĦĦITHA FIL-MIDJA

L-Uffiċċju tal-Ombudsman iqis il-midja bħala element importanti fit-twettiq tal-mandat tiegħu u jiżgura li l-aċċess għall-istampa jibqa' prijorità. L-oqsma tal-midja huma strumentali biex jinformaw lill-pubbliku u jżidu l-għarfien dwar ir-rwol u x-xogħol tal-Ombudsman.

Matul is-sena li għaddiet, l-Ombudsman u l-Kummissarji żammew profil għoli fin-networks ewlenin kollha tat-televiżjoni u tar-radju, billi pparteċipaw f'intervisti u taħditiet. L-Uffiċċju jwieġeb minnufih għat-talbiet tal-midja, billi skont il-limiti tal-liġi jaqsam l-informazzjoni meħtieġa. Jipprovdi wkoll għarfien dwar kwistjonijiet li jikkonċernaw il-governanza tajba u, fejn xieraq, iniedi investigazzjonijiet dwar kwistjonijiet ta' interess pubbliku li jkunu rapportati mill-midja.

Din il-ħidma attiva ser tkompli fis-sena li ġejja, bl-Uffiċċju jippjana dehriet u interventi skedati biex iżomm lill-pubbliku aġġornat dwar l-attivitajiet u l-inizjattivi tiegħu.

2. LAQGĦAT MAL-PARTIJIET INTERESSATI

L-Uffiċċju tal-Ombudsman kellu numru ġmielu ta' impenji ma' partijiet interessati ewlenin, inklużi rappreżentanti tal-gvern, organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili u entitajiet internazzjonali, biex jippromwovi l-għarfien dwar il-mandat tiegħu u biex jilħaq il-komunitajiet li l-aktar jeħtieġu appoġġ u rappreżentanza.

Komplew ukoll il-laqgħat regolari ma' ambaxxaturi akkreditati għal Malta, partikolarment dawk li fil-pajjiż qed jirrappreżentaw komunitajiet barranin ta' daqs konsiderevoli. Dawn id-diskussjonijiet saħħew il-messaġġ li s-servizzi tal-Ombudsman huma disponibbli għal kulħadd, inklużi ċ-ċittadini Maltin, iċ-ċittadini tal-UE u ċ-ċittadini ta' pajjiżi terzi.

L-iskop ta' dawn il-laqgħat huwa li jsaħħu l-fehim dwar ir-rwol tal-Ombudsman u li jiġi żgurat li jingħata servizz pubbliku li huwa ġust, trasparenti, u kontabbli. Fis-sena li ġejja impenji bħal dawn se jibqgħu prijorità, bil-pjan li dawn ir-relazzjonijiet importanti jkomplu jinżammu u anke nkomplu nibnu fuqhom.

3. KOMUNIKAZZJONIJIET DIĠITALI

F'Ottubru 2024, l-Uffiċċju nieda websajt ġdida, li hija interattiva u faċli biex tintuża minn min ikun jeħtieġ. Il-pjattaforma toffri gwida ċara dwar kif il-mandat u s-servizzi tal-Ombudsman. Minn meta ġiet imnedija, is-sit irreġistrat 14,000 viżitatur u 53,000 żaru l-paġni tagħha. Il-kontenut jiġi aġġornat fuq bażi regolari biex il-pubbliku jinżamm dejjem infurmat b'dak kollu li jkun għaddej bħalma huma l-inizjattivi u l-investigazzjonijiet trattati.

L-Uffiċċju joħroġ ukoll newsletter elettronika kull xahar li tipprovdi ħarsa ġenerali fil-qosor dwar il-ħidma tal-Ombudsman u l-Kummissarji. Din in-newsletter tiffoka prinċipalment fuq l-inizjattivi, l-investigazzjonijiet u żviluppi oħra reċenti. Din tiġi mqassma lil aktar minn 600 persuna, inklużi Membri tal-Parlament, kunsilli lokali, uffiċjali għolja tas-servizz pubbliku, il-midja w uffiċċji oħra bħalna barranin. Il-ftuħ ta' din in-newsletter kisbet rata medja ta' 60%.

Il-midja soċjali tkompli sservi bħala mezz importanti ieħor kif l-Uffiċċju jkun f'kuntatt mal-pubbliku. L-Uffiċċju jieħu ħsieb illi jtella' b'mod attiv paġni fuq il-websajt b'aġġornamenti frekwenti biex jiżgura komunikazzjoni f'waqtha, jaqsam onlajn l-iżviluppi u jinkoraġġixxi l-interazzjoni mal-komunità.

4. KOMMEMORAZZJONI TAT-30 ANNIVERSARJU

Fl-2025, l-Uffiċċju tal-Ombudsman se jikkommemora t-30 sena mit-twaqqif tiegħu bi programm ta' avvenimenti u inizjattivi kkoordinati mill-Uffiċċju tal-Komunikazzjoni u r-Riċerka b'kollaborazzjoni mal-istaff kollu.

IT-TEMA

L-anniversarju huwa opportunità biex wieħed jirrifletti fuq il-progress tal-istituzzjoni, jirrikonoxxi l-kisbiet tagħha, u jħejji ruħu għall-isfidi tal-ġejjieni. It-tema magħżula torbot erba' aspetti ewlenin mill-mandat tal-Ombudsman:

Nipproteġu d-drittijiet – Jiġu indirizzati l-ilmenti individwali u l-promozzjoni għal titjib sistemiku fl-amministrazzjoni pubblika. Billi jinvestiga l-ilmenti u jiżgura l-kisba ta' rimedji, l-Ombudsman irawwem element ta' rispett għal-libertajiet individwali u d-dinjità.

Niżguraw l-ewkità – Nappoġġjaw it-trattament ekwu u r-reviżjoni imparzjali. Permezz ta' investigazzjonijiet raġunati u bir-reqqa, l-Uffiċċju jħares l-interessi tal-persuni kontra azzjonijiet amministrattivi jew ommissjonijiet inġusti.

Niddefendu l-ġustizzja – Nippromwovu l-kontabilità u nesponu u niċċensuraw l-amministrazzjoni ħażina, filwaqt li niżguraw li l-gvern u l-amministrazzjoni pubblika jħaddnu u jħaddmu l-ogħla standards etiċi.

Inrawwmu governanza tajba – Inħeġġu li jkun hemm trasparenza, kontabbiltà u rispons. Billi jirrakkomanda riformi u jagħmel kuntatt mal-istituzzjonijiet pubbliċi, l-Ombudsman isaħħaħ l-integrità istituzzjonali u jibni l-fiduċja pubblika.

AVVENIMENTI

i. Thematic lecture dwar it-trasparenza, l-ekwità u l-kontabilità

Il-kommemorazzjonijiet bdew fit-12 ta' Ġunju 2025 b'thematic lecture li saret fis-Sala Plenarja tal-Kamra tad-Deputati, bit-tema 'Trasparenza, Ekwità, Kotabilità: Is-sisien ta' Amministrazzjoni Tajba – Il-Mandat tal-Ombudsman'. L-avveniment ġabar flimkien Membri tal-Parlament, uffiċjali għolja, uffiċjali pubbliċi, akkademiċi, rappreżentanti tas-soċjetà ċivili, u partijiet interessati oħra biex jirriflettu fuq il-valuri li fuqhom hija bbażata l-governanza tajba.

Il-kelliema ewlenija l-Avukat Kholeka Gcaleka, il-Public Protector tal-Afrika t'Isfel, kienet akkumpanjata mill-Ispeaker tal-Kamra u l-Ombudsman ta' Malta.

ii. 'Arti għad-Drittijiet' Wirja fil-Parlament

L-Uffiċċju kkummissjona lill-Istitut għall-Arti Kreattiva fl-MCAST biex l-istudenti jipproduċu numru ta' pitturi li jesploraw id-drittijiet u l-libertajiet fundamentali tal-bniedem. Wieħed u għoxrin student, iggwidati mil-lettur anzjan Darren Tanti u l-lettur tal-arti Andrea Pullicino, ikkontribwew billi permezz tas-siegħat volontarji tagħhom

marbuta mar-Responsabbiltà Soċjali Korporattiva ħadmu fuq dawn il-pitturi. Il-wirja se tiftaħ fil-Parlament f'Ottubru 2025 u se tibqa' miftuħa għall-pubbliku matul ix-xahar kollu. Din il-wirja se tagħti lil dawn l-artisti żgħażagħ pjattaforma fl-ogħla istituzzjoni demokratika ta' Malta.

iii. Konferenza Internazzjonali tal-Ombudsman

Il-konferenza internazzjonali ta' jumejn se tlaqqa' flimkien Ombudsmen mill-Assoċjazzjoni tal-Ombudsmen tal-Mediterran, ir-Reġjun tal-Ewropa tal-IOI, il-Bord Dinji tal-IOI, u delegati distinti oħra. Id-diskussjonijiet se jiffokaw fuq erba' temi:

- Il-fiduċja tan-nies fl-istituzzjoni: L-Ombudsman bħala pilastru tad-demokrazija fi żminijiet ta' bidla.
- Il-ħarsien tal-vulnerabbli: Ir-rwol tal-Ombudsman fiż-żamma tad-drittijiet tal-bniedem.
- L-avvanz ta' governanza b'etika: It-tisħiħ tal-integrità u l-prinċipji ta' amministrazzjoni tajba.
- L-użu tal-innovazzjoni teknoloġika: Ir-rwol tal-Ombudsman fl-era tad-diġitalizzazzjoni u l-intelliġenza artifiċjali.

Il-konferenza se teżamina kif l-istituzzjonijiet tal-Ombudsman jistgħu jadattaw għal ċirkostanzi soċjali, politiċi u teknoloġiċi li qed jinbidlu filwaqt li jżommu mal-prinċipji ta' governanza tajba.

iv. Ċerimonja uffiċjali ta' kommemorazzjoni

L-anniversarju se jilħaq il-qofol taċ-ċelebrazzjoni formalment b'ċerimonja fil-Palazz tal-Gran Mastru, taħt l-awspiċi tal-Eċċellenza Tagħha Myriam Spiteri Debono, il-President ta' Malta. Għal dan l-avveniment se jattendu mistiedna lokali u internazzjonali, li se jfakkar b'unur it-tliet deċenji ta' servizz filwaqt li jisħaq dwar l-importanza kostituzzjonali tal-istituzzjoni tal-Ombudsman.

5. FRESHERS' WEEK

L-Uffiċċju tal-Ombudsman kompla bil-parteċipazzjoni tiegħu fl-attivitajiet tal-Freshers' Week fl-Università ta' Malta, l-MCAST, u l-ITS, billi jagħti l-appoġġ tiegħu fl-inizjattivi organizzati mill-kunsilli tal-istudenti. L-għan huwa li tissaħħaħ il-viżibilità fost l-istudenti u l-istaff akkademiku, filwaqt li tiġi pprovduta opportunità biex jiġi spjegat ir-rwol u s-servizzi offruti mill-Uffiċċju tal-Ombudsman.

Dawk kollha li żaru l-istand tal-Uffiċċju rċevew informazzjoni, pubblikazzjonijiet, u materjali oħra li jiddeskrivu l-funzjonijiet tal-Ombudsman u l-Kummissarju għall-Edukazzjoni. L-Ombudsman, l-Imħallef Joseph Zammit McKeon, u l-Kummissarju għall-Edukazzjoni, il-Prim Imħallef Emeritus Vincent De Gaetano, attendew it-tliet avvenimenti u ltaqgħu personalment mal-istudenti u l-istaff.

6. TAĦDITIET EDUKATTIVI

L-Uffiċċju tal-Ombudsman kompla bil-programm tiegħu ta' taħditiet edukattivi b'kollaborazzjoni mal-iskejjel sekondarji tal-knisja u, fl-aħħar tas-sena skolastika, estenda din l-inizjattiva għall-iskejjel sekondarji pubbliċi. Is-sessjonijiet kellhom attendenza tajba u se jkomplu fis-sena akkademika li ġejja.

Dawn il-laqgħat huma mmirati lejn studenti tas-Sena 10, tas-Sena 11 u tas-Sixth Form, it-taħditiet għandhom l-għan li jżidu l-għarfien dwar il-governanza u r-responsabbiltà ċivika. Huwa l-Kummissarju għall-Edukazzjoni, il-Prim Imħallef Emeritus Vincent De Gaetano, li qed jagħti dan it-tagħrif u jipprovdi ħarsa ġenerali lejn ir-rwol tal-Ombudsman bħala medjatur bejn il-pubbliku u l-awtoritajiet pubbliċi, u jispjega l-kontribut tal-istituzzjoni għall-ekwità u l-ġustizzja fl-amministrazzjoni pubblika.

Il-preżentazzjonijiet iddeskrivew ukoll is-servizzi disponibbli permezz tal-Uffiċċju, il-proċess investigattiv, u r-relazzjoni tal-Ombudsman mal-Parlament. It-temi ewlenin inkludew l-amministrazzjoni pubblika, id-dritt għal amministrazzjoni tajba, l-importanza tat-trasparenza u r-responsabbiltà, u l-ħtieġa li jiġu rispettati l-valuri demokratiċi u l-governanza effiċjenti.

Din l-inizjattiva kellha rispons pożittiv. Bħalissa għaddejjin diskussjonijiet mal-Ministeru għall-Edukazzjoni biex it-taħditiet jiġu estiżi għall-iskejjel sekondarji kollha tal-istat filwaqt li jibqa' jinżamm il-programm mal-iskejjel tal-knisja.

7. RIĊERKA U PUBBLIKAZZJONIJIET

L-Uffiċċju tal-Komunikazzjoni u r-Riċerka huwa responsabbli għall-pubblikazzjonijiet statutorji tal-Uffiċċju tal-Ombudsman u għat-twettiq ta' riċerka fuq talba tal-Ombudsman u l-Kummissarji.

i. Każijiet fil-Qosor

Il-pubblikazzjoni tal-Każijiet fil-Qosor tal-2024 tiġbor fiha 36 każ magħżul li jagħtu ħarsa lejn il-firxa wiesgħa ta' tħassib u l-ilmenti trattati mill-Ombudsman u l-Kummissarji speċjalizzati. Kull wieħed minn dawn il-każijiet fil-qosor jiddeskrivi l-kwistjonijiet ewlenin, ir-raġunament wara l-investigazzjoni, u l-eżitu dwaru jew l-azzjonijiet li segwew b'riżultat tar-rakkomandazzjonijiet tal-Ombudsman. Il-kitba tas-siltiet, it-traduzzjoni għall-Malti, u l-qari tal-provi ġew ikkoordinati internament minn diversi taqsimiet fi ħdan l-Uffiċċju.

ii. Rapport Annwali

Ir-Rapport Annwali tal-2024 jinkludi fih ir-rapporti annwali tal-Kummissarji speċjalizzati, ħarsa ġenerali lejn l-inizjattivi istituzzjonali, u l-istatistika bit-tagħrif li tirrifletti t-tip ta' każijiet trattati kif ukoll x-xejriet tal-ilmenti mressqa.

iii. Ombudsplan

Kull sena jiġi ppreżentat l-Ombudsplan lill-Parlament. Dan id-dokument jenfasizza l-kwistjonijiet li fil-fehma tal-Ombudsman jistħoqqilhom diskussjoni ffokata biex jiġu indirizzati. Fih jinkludi wkoll it-talba tal-baġit meħtieġ għall-istituzzjoni mill-Fond Konsolidat. L-Ombudsplan jiġi rivedut u diskuss f'sessjoni ddedikata tal-Kumitat tax-Xogħol tal-Kamra.

iv. Briefs għall-Ombudsman

L-Uffiċċju tal-Komunikazzjoni u r-Riċerka jħejji materjal b'tagħrif siewi għall-Ombudsman qabel l-iskedar ta' laqgħat mal-partijiet interessati, intervisti u żjarat uffiċjali barra l-pajjiż.

8. TRADUZZJONIJIET INTERNI

Għal diversi snin, l-Uffiċċju ppubblika r-rapporti u l-pubblikazzjonijiet ewlenin tiegħu kemm bl-Ingliż kif ukoll bil-Malti. Fl-2025, ġie stabbilit ir-rwol ta' Koordinatur tat-Traduzzjonijiet fi ħdan l-Uffiċċju tal-Komunikazzjoni u r-Riċerka biex jieħu ħsieb il-proċess marbut mat-traduzzjoni ta' kitbiet u pubblikazzjonijiet mill-Ingliż għall-Malti.

KONKLUŻJONI

L-inizjattivi li ttieħdu matul is-sena li għaddiet jirriflettu l-impenn tal-Uffiċċju tal-Ombudsman li jsaħħaħ il-kuntatt tiegħu mal-pubbliku u mal-istituzzjonijiet li jaħdmu miegħu fil-qadi ta' dmirijietu. Billi jagħti prijorità li titqajjem kuxjenza, li jkun aktar qrib u jagħmel kuntatti, lill-edukazzjoni u lit-trasparenza, l-Uffiċċju jistinka biex il-ħidma tiegħu tkun aktar aċċessibbli, itejjeb il-perċezzjonijiet dwar l-effettività tiegħu, u jafferma mill-ġdid ir-rwol tiegħu bħala l-istituzzjoni indipendenti li tħares id-drittijiet individwali.

Fl-2026, dawn l-isforzi se jkomplu jintensifikaw, b'enfasi akbar fuq kif l-Ombudsman jista' iservi kemm lill-pubbliku kif ukoll lill-amministrazzjoni pubblika. L-inizjattivi, il-kampanji, u s-sħubijiet ippjanati ser ikunu mfassla biex jagħmlu kuntatt akbar ma' firxa wiesgħa ta' udjenzi, u b'hekk isaħħu l-impenn tal-istituzzjoni għal governanza tajba u integrità pubblika.

PJAN FINANZJARJU

2025/2026

PJAN FINANZJARJU 2025/2026

ALLOKAZZJONI TA' FONDI GĦALL-2025

L-allokazzjoni finanzjarja għas-sena 2025 kienet tammonta għal €2,054,600 (Tabella 2.1) u n-nefqa kienet mifruxa fil-kategoriji li ġejjin:

i)	Salarji u Benefiċċji Personali	€ 1,696,410
ii)	Spejjeż Operattivi u ta' Manutenzjoni	€ 248,190
iii)	Spejjeż Kapitali	€ 110,000

L-allokazzjoni effettiva mill-Ministeru tal-Finanzi fil-bidu tas-sena 2025 kienet tammonta għal €2,055,000 skont l-estimi sottomessi għas-sena 2025. Din l-allokazzjoni ġiet rakkomandata għall-approvazzjoni fil-5 ta' Ġunju 2025 fil-laqgħa tal-Kumitat tax-Xogħol tal-Kamra u approvata mill-Parlament fis-Sessjoni Plenarja tas-27 ta' Mejju 2025.

IMPENN KAPITALI

Tkabbir tal-binja/Estensjoni tal-bini

Fl-1 ta' Mejju 2023 l-Uffiċċju akkwista b'kirja l-fond li jinsab bieb ma' bieb mal-Uffiċċju, f'Nru 10 fi Triq San Pawl, il-Belt Valletta. Bħala parti mill-isforzi kontinwi biex nimmodernizzaw u noptimizzaw l-infrastruttura tal-uffiċċju tagħna, beda proġett estensiv li jinvolvi r-restawr sħiħ tal-ispazju tal-uffiċċju li għadu kif ġie akkwistat u l-integrazzjoni tiegħu fil-blokk prinċipali tal-uffiċċju. L-ispazju kien jinsab f'qagħda fejn sofra minn snin ta' negliġenza strutturali, u kien jeħtieġ titjib komprensiv biex tiġi żgurata stabbiltà u funzjonalità fit-tul. Ix-xogħlijiet bdew fi Frar 2025 u mistennija li jitlestew sat-tmiem ta' Ottubru 2025.

Xogħlijiet ewlenin għar-rinnovazzjoni jinkludu:

- **Rinforzar Strutturali**: Wara valutazzjoni dettaljata, żoni kritiċi ġew rinforzati sabiex tiġi ndirizzata nuqqas fl-integrità tal-istruttura. Dan kien jinkludi rinfurzar ta' elementi load bearing u t-tisħiħ tal-qafas strutturali ġenerali.
- **Tibdil ta' Travi tal-Injam**: It-travi tal-injam oriġinali, li maż-żmien kienu ddeterjoraw, tneħħew u ġew mibdula b'elementi alternattivi tal-injam li huma kemm moderni u siguri u li jallinjaw ma' prattiċi ta' disinn modern.
- **Restawr tal-Arkata Prinċipali**: Karatteristika arkitettonika prinċipali li ġiet skoperta waqt ix-xogħlijiet hija l-arkata prinċipali li twassal għall-blokk ċentrali tal-uffiċċji. Din l-arkata qed tiġi restawrata bir-reqqa sabiex terġa' tiġi rripistinata għall-istat oriġinali tagħha. Dan saħħaħ l-istabilità strutturali u kif ukoll isebbaħ l-estetika ġenerali mal-ispazji tal-uffiċċji konnessi.

• Tiġdid tal-Art: Il-madum antik qed jitneħħa u jiġi sostitwit b'madum kontemporanju tat-travertin, li jagħti dehra moderna u finitura pulita li taqbel mal-ambjent eżistenti tal-Uffiċċju.

Il-proġett huwa stmat li se jiswa madwar €180,000 u se jkun iffinanzjat mill-allokazzjoni tal-baġit tal-2025. Ladarba jitlesta, l-ispazju tal-uffiċċju se jkun estiż u rranġat b'mod illi jipprovdi ambjent aktar funzjonali, sigur u estetikament sabiħ kemm għall-istaff kif ukoll għal min jagħmel użu minnhu.

KONNETTIVITÀ

Wara t-tnedija b'suċċess tal-websajt il-ġdida tagħna, bi pjaċir inħabbru illi l-websajt il-ġdida issa hija kompletament funzjonali u żiedet b'mod sinifikanti l-konnessjoni u l-involviment mal-uffiċċju. Il-websajt moderna u li għamlitha ħafna aktar faċli għal kull min jixtieq jagħmel użu minnha, tejbet l-aċċessibbiltà għas-servizzi tagħna u saħħet il-preżenza diġitali ġenerali tagħna.

L-Uffiċċju kompla għaddej b'din l-ispinta u ħadem fuq il-fażi li jmiss billi ffoka fuq it-tisħiħ tal-infrastruttura tal-IT tagħna biex isostni ż-żieda fl-attività online u tiżgura li jibqa' jingħata servizz konsistenti. Dan inkluda:

- Aġġornament tar-Routers tan-Network: Sostituzzjoni ta' tagħmir antikwat b'routers ta' prestazzjoni għolja biex tittejjeb l-affidabbiltà u l-veloċità tan-network.
- Titjib fil-Konnettività tal-Internet: Tkabbir fil-bandwidth tal-internet biex jintlaħqu d-domandi dejjem jikbru u jiġi żgurat aċċess aktar mgħaġġel u mingħajr interruzzjoni kemm għall-istaff kif ukoll għal dawk kollha li jeħtieġu jagħmlu użu minnu.

Dan it-tibdil u tisħiħ kritiku tlesta f'Lulju 2025 bi spiża totali ta' €5,000, u jiżgura li s-sistemi tal-IT tagħna issa huma mgħammra aħjar biex jappoġġjaw il-ħtiġijiet attwali u t-tkabbir futur.

Dan it-titjib jirrifletti l-impenn kontinwu tagħna lejn eċċellenza diġitali u effiċjenza operattiva.

BOARDROOM MULTIFUNZJONALI

L-Uffiċċju huwa konxju u jirrikonoxxi illi qiegħed jimraħ u jespandi kemm fl-għanijiet u fid-diversi attivitajiet imwettqa fil-ħidma tiegħu. Għaldaqstant bħalissa għaddejjin diskussjonijiet biex tiġi stabbilita boardroom li hija multifunzjonali għal użu varju. Dan l-ispazju speċifiku ser ikun ddedikat u qed jiġi ddisinjat biex ikun jista' jappoġġja firxa ta' funzjonijiet bħalma huma laqgħat formali, sessjonijiet ta' taħriġ, preżentazzjonijiet u proġetti kollaborattivi.

Il-viżjoni wara din l-inizjattiva hija li jinħoloq ambjent ta' xogħol modern u flessibbli li jtejjeb il-komunikazzjoni, il-produttività u tisħiħ fix-xogħol bejn id-dipartimenti kollha.

Faċilità bħal din ikollha ir-rwol ewlieni li ssawwar is-sistema tal-operazzjonijiet u tipprovdi ambjent professjonali kemm għall-impenji interni kif ukoll għal dawk esterni.

L-istimi inizjali biex issir il-boardroom huma ta' madwar €20,000. Filwaqt li din in-nefqa tirrappreżenta investiment sinifikanti, huwa mistenni li jkun siewi għal tul ta' żmien billi jtejjeb l-effiċjenza u l-effettività ġenerali tal-ħidma operattiva tal-Uffiċċju.

Fil-preżent, il-proġett għadu fil-fażi ta' ppjanar u diskussjoni, għaliex hemm l-intenzjoni li l-boardroom issir fil-bini l-ġdid li bħalissa għadu qed jiġi żviluppat. Id-data antiċipata għat-tlestija hija fi tmiem l-2025, u l-ispiża totali hija prevista li tkun koperta mill-allokazzjoni tal-baġit tal-2025.

Din l-inizjattiva tirrifletti l-mod progressiv kif l-Uffiċċju jimxi 'l quddiem u l-impenn tiegħu li jfassal ambjent ta' xogħol li jiffunzjona u li huwa ta' kwalità għolja.

PROGRAMM TA' MANUTENZJONI

Il-programm estensiv ta' manutenzjoni fuq l-istrutturi interni tal-injam tal-uffiċċju tlesta fejn saret ħidma partikolari fuq ir-restawr u l-preservazzjoni tat-travi tal-injam. Dan sar wara x-xogħlijiet imwettqa fis-sena ta' qabel fuq l-istrutturi esterni tal-injam, inklużi gallariji, persjani, u l-bibien ta' barra, li huma esposti kontinwament għal elementi ħorox tat-temp. L-investiment kontinwu f'dawn l-aperturi tal-injam jiżgura l-integrità strutturali u estetika fit-tul għall-ambjent tal-uffiċċju.

Bit-tlestija ta' din il-fażi ewlenija ta' manutenzjoni, l-attenzjoni issa se tmur fuq it-tibdil gradwali tal-għamara tal-uffiċini, li ħafna minnha tmur lura għas-snin disgħin. Din l-inizjattiva tifforma parti minn sforz aktar wiesa' biex tittejjeb il-funzjonalità u d-dehra tal-post tax-xogħol, filwaqt li jiġi żgurat li jibqa' adattat għall-iskop tiegħu u jkun allinjat mal-istandards attwali kemm ta' kumdità kif ukoll ta' disinn.

IMPENJI INTERNAZZJONALI GĦALL-2025/2026

ENNHRI

Il-Bord tan-Network Ewropew tal-Istituzzjonijiet Nazzjonali tad-Drittijiet tal-Bniedem (ENNHRI) aċċetta uffiċjalment li l-Uffiċċju tal-Ombudsman ta' Malta jsir Membru Assoċjat tan-Network. Dan huwa proprju l-ewwel stadju biex l-Uffiċċju tal-Ombudsman ta' Malta jsir membru sħiħ tal-ENNHRI. Id-deċiżjoni li jsir membru tal-ENNHRI tifforma parti mill-isforzi kontinwi mill-Ombudsman biex iwessa' l-mandat tiegħu biex jinkludi l-protezzjoni u l-promozzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem f'Malta u bħala tali jimmira li jikseb status ta' livell "A" tal-NHRI. Din l-inizjattiva ser teħtieġ li jinkisbu fondi għall-investiment għat-taħriġ tal-uffiċjali involuti u l-ispejjeż tal-ivvjaġġar marbut miegħu.

Istitut Internazzjonali tal-Ombudsman (IOI)

L-Uffiċċju tal-Ombudsman ta' Malta jkompli jinvolvi ruħu b'mod attiv mal-Istitut Internazzjonali tal-Ombudsman (IOI), u jsaħħaħ ir-rwol tiegħu fil-komunità globali tal-ombudsman. Aktar minn hekk in segwitu tal-avveniment importanti tas-sena l-oħra, fejn l-Ombudsman l-Imħallef Emeritus Joseph Zammit McKeon ġie elett kemm fil-Bord Dinji tad-Diretturi tal-IOI kif ukoll fil-Bord Reġjonali Ewropew, l-Uffiċċju huwa kburi jħabbar li l-Imħallef Zammit McKeon issa ġie elett biex iservi bħala Viċi President tal-Bord Reġjonali Ewropew tal-IOI.

Din il-ħatra mhux biss hija kisba importanti li seħħet għall-ewwel darba għall-Uffiċċju tal-Ombudsman ta' Malta iżda tirrappreżenta wkoll rikonoxximent tal-kontribut dejjem jikber ta' Malta fid-djalogu internazzjonali dwar il-governanza tajba, il-kontabbiltà, u l-protezzjoni tad-drittijiet taċ-ċittadini. Il-preżenza kontinwa tal-Imħallef Zammit McKeon fuq il-Bord Dinji tal-IOI tkompli ssaħħaħ il-vuċi ta' Malta fil-livell globali fit-tiswir tal-istandards u l-prattiċi tal-istituzzjonijiet tal-ombudsman madwar id-dinja.

Fid-dawl ta' dawn ir-responsabbiltajiet, u b'konformità mal-impenn tal-Uffiċċju għal rappreżentanza internazzjonali effettiva, saru provvedimenti għall-ivvjaġġar u l-parteċipazzjoni meħtieġa fl-attivitajiet tal-IOI matul l-2025. Impenn bħal dan itejjeb il-kapaċità tal-Uffiċċju li jadotta l-aħjar prattiċi u jsaħħaħ il-missjoni tiegħu li jiżgura l-ekwità u l-ġustizzja fl-amministrazzjoni pubblika.

Assoċjazzjoni tal-Ombudsmen tal-Mediterran (AOM)

L-Imħallef Zammit McKeon baqa' jokkupa l-kariga ta' Segretarju Ġenerali u Teżorier tal-Assoċjazzjoni tal-Ombudsmen tal-Mediterran (AOM). Matul is-sena li ġejja l-Uffiċċju tal-Ombudsman ta' Malta se jkompli jkollu rwol ċentrali fi ħdan l-Assoċjazzjoni. Huwa antiċipat li l-Laqgħat Eżekuttivi u tal-Bord Governattiv annwali se jsiru f'Malta u dawn huma maħsuba biex ikunu fl-istess żmien li ser issir il-konferenza ta' kull sentejn u l-Assemblea Ġenerali li ġew skedati għal Ottubru 2025. L-ippjanar u l-loġistika għal dawn l-attivitajiet jinsabu fi stadju avvanzat u se jilħqu l-qofol tagħhom fix-xahar ta' Settembru hekk kif jiġu finalizzati t-tħejjijiet kollha għall-avveniment il-kbir.

Niċċelebraw it-30 Anniversarju

Fl-2025, l-Uffiċċju tal-Ombudsman se jikkommemora t-30 anniversarju tiegħu b'sensiela ta' avvenimenti importanti, bi programm mogħni b'attivitajiet li jenfasizzaw l-importanza tat-trasparenza, il-kontabilità, u l-ħarsien tad-drittijiet tal-persuni fil-governanza demokratika. Matul l-2025, l-Uffiċċju organizza lecture tematika mill-Avukat Kholeka Gcaleka, Protettur Pubbliku tal-Afrika t'Isfel u f'Ottubru se jorganizza konferenza internazzjonali.

TABELLA 2.1 – TALBA GĦALL-ALLOKAZZJONI FINANZJARJA GĦALL-2026

DETTALJI	*Allokazzjoni approvata għall-2025* €	*Allokazzjoni mitluba għall-2026* €
Salarji	1,058,790	985,641
Bonuses	6,214	7,020
Dħul supplimentari	5,572	6,298
Kontribuzzjonijiet tas-Sigurtà Soċjali	50,100	55,000
Allowances	575,734	593,051
Total ta' dħul personali	**1,696,410**	**1,647,010**
SPEJJEŻ GĦALL-MANUTENZJONI U DAWK OPERATTIVI		
Utilitajiet	20,000	20,000
Materjali u provvisti	12,000	10,000
Tiswija u manutenzjoni	16,000	16,000
Kera	8,200	8,200
Sħubija internazzjonali	5,300	5,300
Servizzi ta' uffiċċju	10,000	10,000
Trasport	13,000	10,000
Ivvjaġġar	35,000	40,000
Servizzi ta' tagħrif	5,000	5,000
Servizzi kontrattwali	60,000	70,000
Servizzi professjonali	20,000	15,000
Taħriġ	15,000	10,000
Ospitalità	3,000	5,000
Programmi ta' Outreach	25,000	25,000
Spejjeż Inċidentali	600	690
Spejjeż totali operattiv u ta' manutenzjoni	**248,190**	**250,190**

NEFQA SPEĊJALI		
Konferenza	60,000	-
Tagħmir	50,000	105,500
Total tan-Nefqa Speċjali	110,000	105,000
TOTAL	**2,054,600**	**2,002,700**

OMBUDSMAN

Address: 11/12, St Paul Street, Valletta, VLT1210
Email: office@ombudsman.org.mt
Tel: +356 2248 3200, 2248 3216

Office opens to the public as follows:

October – May	08:30am – 12:00pm
	01:30pm – 03:00pm
June – September	08:30am – 12:30pm

Website: www.ombudsman.org.mt
Facebook: Ombudsman Malta